

OVERLANGBROEKSEPAD 11 KM

8 Cope-verkaveling

Het Langbroekerweteringgebied is ontstaan in de 12de eeuw. Tot 1122 had het water er vrij spel. Daarna werd de Kromme Rijn bij Wijk bij Duurstede afgedamd door Bisschop Godebald. Dit veroorzaakte een aanzienlijk dalende waterstand van de Kromme Rijn, de Vecht en Oude Rijn. Het moeras droogde op en de tijd was rijp voor ontginning van de rivierklei. Waarschijnlijk omstreeks 1126 begon men met het graven van een afwateringskanaal, de Langbroekerwetering. Aan weerskanten van de Langbroekerwetering werden volgens het cope-systeem op een afstand van 1250 meter kades aangelegd. Langs deze kades werden weteringen gegraven, respectievelijk de Gooyer- en Hoofdwatering. Haaks op de Langbroekerwetering werden dwarsloten gegraven, die kavels van 1250 meter lang en 55 meter breed begrepsden. De boerderijen lagen aan de noordzijde van de Langbroekerwetering. Het bijhorende land lag zowel noordelijk als zuidelijk van de boerderij, zodat een boederijkavel 2500 meter lang was.

9 Landgoed Broekhuizen

Landgoed Broekhuizen ligt op de flank van de Utrechtse Heuvelrug en hoort bij de zogenoemde Stichtse Lustwarande: een lint van buitenplaatsen, villa's en oudere hofsteden dat zich uitstrekt van De Bilt tot en met het kasteel in Amerongen. Het landschapspark van 45 ha is ontworpen door het Duitse duo Zocher, en is een voorbeeld van de vroege landschapsstijl met barokke elementen. Het huis heeft witgepleisterde tempelachtige vormen die kenmerkend zijn voor de neoclassicistische bouwstijl. In 1906 werd het gebouw verwoest door een brand. Het huidige huis is een kopie die groten-deels in beton is uitgevoerd.

hier
vrouwen

Dit Klompenpad is tot stand gekomen onder coördinatie van Landschap Erfgoed Utrecht in samenwerking met diverse particuliere eigenaren, vele vrijwilligers, de gemeente Wijk bij Duurstede, gemeente Utrechtse Heuvelrug en andere partijen uit de streek. Klompenpaden zijn cultuurhistorische wandelroutes die particuliere terreinen, zoals landgoederen en boerenland, toegankelijk maken voor de wandelaar. Ze gaan zoveel mogelijk over historisch tracé en onverharde paden. Rust, kleinschaligheid en de combinatie van cultuur en natuur bepalen de sfeer en vertellen bewoners en wandelaars over de geschiedenis van hun omgeving. Ook het landschap heeft voordeel van de ontwikkeling van Klompenpaden: vaak worden landschapselementen hersteld en aangelegd. Door aan te sluiten bij lokale initiatieven als landwinkels, horeca en kamperen bij de boer wordt de economie van de streek versterkt.

Meer informatie over Klompenpaden: www.klompenpaden.nl.
Hier vindt u ook actuele wijzigingen of aandachtspunten.

Meer informatie over Landschap Erfgoed Utrecht:
www.landschaperfgoedutrecht.nl

PRAKTISCHE INFORMATIE

- Wandeling gemarkeerd in twee richtingen met groene klompjes.
- **Let op: dit is geen rondwandeling!** De route is één kant op. U kunt van de route een rondwandeling maken door het Gerrit Achterbergpad, de overstaproute en het Overlangbroeksepad te combineren. Dit is in totaal 26 km.
- U kunt de route verlengen tot 12 km. Dit staat op de kaart aangegeven en is onderweg als zodanig gemarkeerd.
- De nummers op de kaart verwijzen naar bezienswaardigheden langs de route die beschreven worden in deze brochure.
- Routenavigatie en informatie over landschap en cultuurhistorie is ook beschikbaar via de Klompenpaden app.
- Het Klompenpad is niet geschikt voor kinderwagens en rolstoelen vanwege de smalle en onverharde paden. Stevig en waterdicht schoeisel wordt aanbevolen.
- Op dit Klompenpad bent u welkom met de hond aan de lijn. Dit in tegenstelling tot de andere Klompenpaden, waar honden verboden zijn.

productie & eindredactie Landschap Erfgoed Utrecht
tekst Stichting Wijks Castellum, Historische Vereniging Leersum, Staatsbosbeheer, Landschap Erfgoed Utrecht
beeldmateriaal Landschap Erfgoed Utrecht, Wijnand van Buuren, Peter Hoppenbrouwers, RKD en Het Utrechts Archief
opmaak Designimals, Laura Hondshorst

© Landschap Erfgoed Utrecht
2022, 1^e publicatie. Alle rechten voorbehouden

Bij vragen of opmerkingen over dit pad kunt u contact opnemen met Landschap Erfgoed Utrecht via www.klompenpaden.nl.

NIET BESTEMD
VOOR VERKOOP

Wandelen over
landgoederen, langs
essenhakhoutbosjes
en houtwallen

OVERLANGBROEKSEPAD 11 KM

KLOMPENPADEN

OVERLANGBROEKSEPAD 11 KM

1 Molen Rijn en Lek

De molen Rijk en Lek is gebouwd in 1659 op de Middeleeuwse Leuterpoort in Wijk bij Duurstede. De molen werd gebruikt voor het vermalen van eikenschors voor de leerlooierijen in de omgeving. Later werd Rijn en Lek een korenmolen. Lange tijd is gedacht dat de molen op een schilderij van Jacob van Ruisdael vereeuwigd was. Ook nu wordt de molen op het schilderij nog wel eens 'De molen van Ruisdael' genoemd. Op het schilderij stond echter een nabijgelegen molen waarvan nu alleen nog maar de fundamenten te zien zijn. Dit is overigens niet de enige molen die verdwenen is. Bij de Kromme Rijn stond zaagmolen De Zonnewijzer, die in 1801 werd gebouwd. De molen is volledig afgebrand na een blikseminslag in juli 1912. De zagerij bleef echter behouden en werd met behulp van stoommachines nog jaren gebruikt.

2 De Kromme Rijn

De Kromme Rijn is 22 kilometer lang en stroomt van Wijk bij Duurstede naar Utrecht. In de Romeinse tijd was de Kromme Rijn de hoofdloop van de Rijn en veel breder. In 1122 werd door bisschop Godebald een dam aangelegd, waardoor het rivierwater nu via de Lek naar zee stroomt. Lange tijd was de Kromme Rijn een belangrijke regionale handelsroute. Het jaagpad herinnert nog aan de trekschuiten die hier langs voeren. Tegenwoordig zorgt de waterkwaliteit van de Kromme Rijn er voor dat er meerdere zeldzame libellen en vissen voorkomen, waaronder de beekrombout.

De molen bij Wijk bij Duurstede, Jacob Isaacksz van Ruisdael, ca. 1668 - ca. 1670

hier
vrouwen

hier
vrouwen

Beekrombout © Peter Hoppenbrouwers

3 Moeras

Vroeger bestond het gebied tussen de Landscheidingsweg en de Langbroekerwetering uit moeras. De naam van het Langbroekerweteringsgebied verwijst hier nog steeds naar: 'broek' betekent moeras. Langbroek betekent dus 'lang moeras'. Door de indijking van de grote rivieren is dit moeras grotendeels verstikt onder een laag opgeslibde klei. Maar er zijn nog stukjes van het oorspronkelijke moeras terug te vinden.

4 Essenhakhout

Het essenhakhout in het gebied is heel bijzonder: maar liefst 85% van het essenhakhout in Nederland staat in het Kromme Rijngebied. Ooit werden de takken die bij het snoeihout vrijkwamen, gebruikt voor allerlei doeleinden. Zoals hout voor palen, gereedschapsstelen en stookhout. Toen dat niet meer nodig was, verdween veel van het hakhout. Op de stobben van het hakhout komen zeer zeldzame levermossen voor. Ook de sleedoornpage (zie foto voorkant folder) komt hier voor. Om hakhout in stand te houden moeten de stobben iedere vijf tot acht jaar worden afgezet.

5 Overlangbroek

De Langbroekerwetering is ontgonnen in vier fasen. Na voltooiing van de derde fase ontstond het buurtschap Overlangbroek. Er staat een mooi kerkje dat vermoedelijk in de 14de eeuw is gesticht. In 1672 werd Overlangbroek ernstig getroffen door een Franse in-

vasie. Een tijdje was er geen kerkdienst, omdat de mensen waren gevlucht. Naast de kerk ligt Kasteel Zuilenburg, een bescheiden gerestaureerde edelmanswoning. Het was één van de weinige kasteeltjes die niet afhankelijk was van een leenheer.

6 Pilotenroute

In de Tweede Wereldoorlog werden veel geallieerde piloten die na beschieting neerstortten en overleefden, via de Langbroekerwetering weg gesmokkeld richting de eerder bevrijde Betuwe. In het schooltje van Nederlangbroek vonden ze tijdelijk onderdak. Van daar werden ze naar de laat-Middeleeuwse riddershofstad de Natewisch geloodst. Onderweg schuilden ze in de bossen. Uiteindelijk bereikten ze per roeiboot de Betuwe.

7 Kamsalamanders en ringslangen

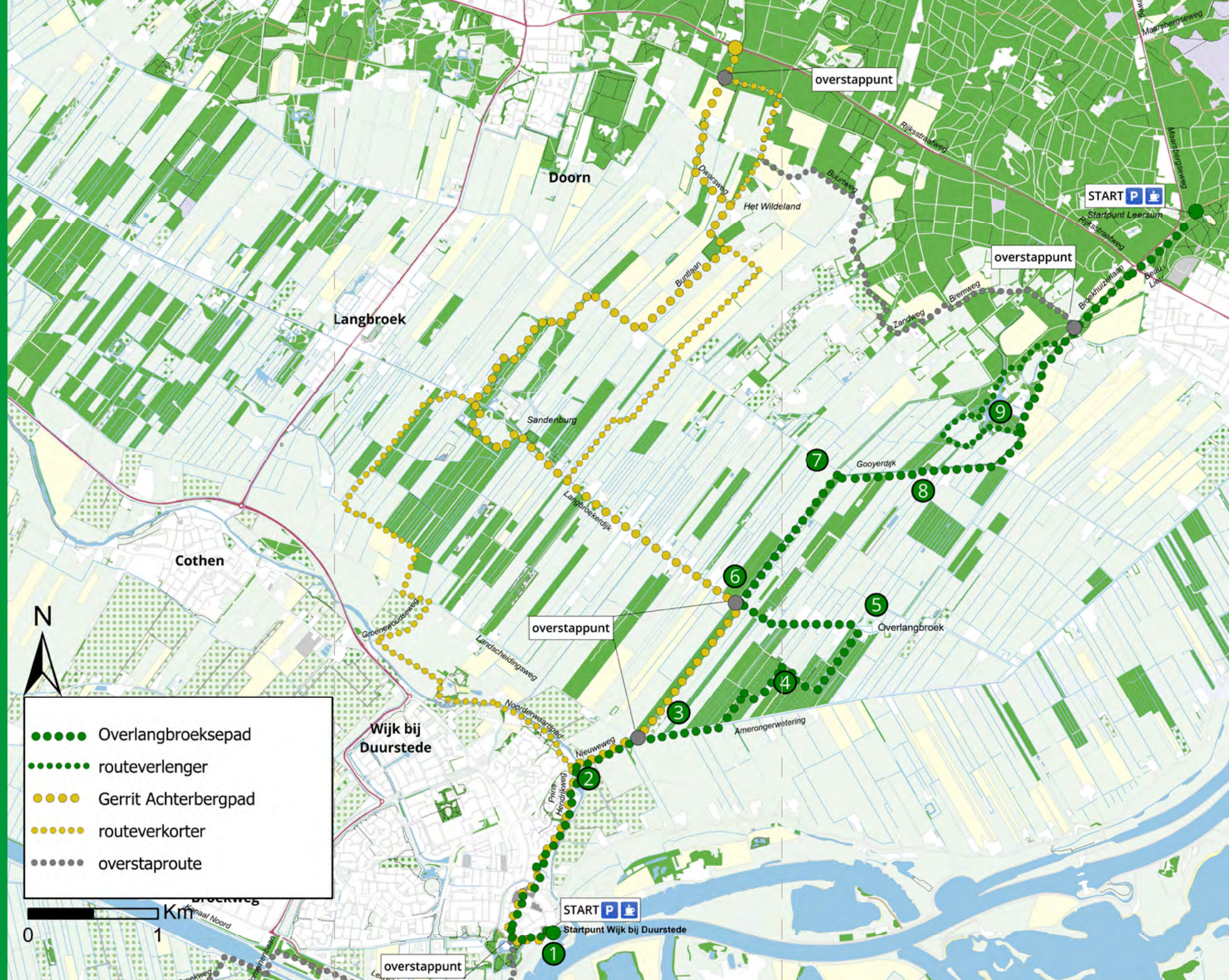
In het gebied komen veel kamsalamanders en ringslangen voor. De weteringen en poelen in combinatie met de bosjes en andere kleine beplantingselementen zijn erg belangrijk voor deze soorten. De poelen worden door de kamsalamander gebruikt als voortplantingsplek. De ringslang legt zijn eieren liever in broeihopen. De kans is klein dat u deze soorten ziet tijdens uw wandeling. De kamsalamander verschuilt zich overdag zo veel mogelijk en gaat 's nachts op zoek naar voedsel. De ringslang houdt van rustige plekjes en is niet dol op publiek.

Essenhakhout

OVERLANGBROEKSEPAD 11 KM

- Overlangbroeksepad
- routeverlenger
- Gerrit Achterbergpad
- routeverkorter
- overstaproute

0 1 Km

START P Startpunt Wijk bij Duurstede

START P Startpunt Leersum

overstappunt

overstappunt

overstappunt

overstappunt

1

2

3

4

5

6

7

8

9

Cothen

Langbroek

Doorn

Sandenburg

Gooyerdijk

Overlangbroek

Amerongervetering

Wijk bij Duurstede

Zandweg

Brenweg

Burmees

Het Wilde land

Rijksstraatweg

Broekruzeelweg

Bevul Lief

Maandburgseweg

Maandburgseweg

Nieuwegeweg

Prins Hendrikweg

Noordenwalweg

Landscheidingsweg

Langbroekedijk

Groenewoudseweg

Landscheidingsweg

Groenewoudseweg

Langbroekedijk

Groenewoudseweg

Langbroekedijk

Groenewoudseweg

Langbroekedijk

Groenewoudseweg

Langbroekedijk

Groenewoudseweg

Startpunt Wijk bij Duurstede → Parkeerplaats Havenweg 2, Wijk bij Duurstede. Het startpaneel staat verderop bij de stadsmuur.
Startpunt Leersum → Parkeerplaats aan de Utrechtsebaan, Leersum

Openbaar vervoer Wijk bij Duurstede → Bushalte Centrum, Wijk bij Duurstede

Openbaar vervoer Leersum → Bushalte Donderberg, Leersum
Horeca → Restaurant Darthuizen, Rijksweg 315, Leersum en meerdere horecagelegenheden in het centrum van Wijk bij Duurstede

Voor actuele informatie zie www.klompennaden.nl.

Let op: dit is geen rondwandeling!

De route is één kant op. U kunt van de route een rondwandeling maken door het Gerrit Achterbergpad, de overstaproutte en het Overlangbroeksepad te combineren. Dit is in totaal 26 km.

Te gast op het erf en boerenland

Klompennaden lopen regelmatig over het erf van een boer, langs een beekje of over een sloot. Vaak is dit privéterrein. Er wordt nauw samengewerkt met boeren en grondeigenaren die recreatief medegebruik toestaan. Zonder hun toestemming waren er niet zoveel Klompennaden.

HOE WERKT DEZE DOWNLOADBARE BROCHURE

Download deze brochure en druk het af in kleur (dubbelzijdig, gespiegeld langs korte zijde) voordat u gaat wandelen. U krijgt dan de brochure + de wandelkaart geprint. De brochure kunt u als een echte folder vouwen over de aangegeven grijze lijnen. Deze brochure bevat altijd de meest actuele informatie.

hier vouwen

KLOMPENPADEN

*Gezicht op de ruïne van de kapel van het dorp Darthuizen,
Louis Philip Serrurier, ca. 1731*

Landgoederen in de Utrechtse Heuvelrug

De Utrechtse Heuvelrug is bekend om zijn landgoederen en -huizen. Niet alle landgoederen en buurtschappen zijn nog als zodanig te herkennen. Aan de rand van de Utrechtse Heuvelrug, tussen Doorn en Leersum, ligt Darthuizen. Het is een rustig gelegen buurtschap middenin een prachtig kleinschalig landschap. In Darthuizen is nooit een echte woonkern ontstaan. Het had wel een kapel met de allure van een kerk, maar deze verdween in de 18de eeuw. Vanaf circa 1750 tot 1954 stond aan de Molenweg een standerdmolen. Deze laatst overgebleven standerdmolen in de provincie Utrecht stortte bij een zware storm in en is niet meer herbouwd.

hier vouwen

Ontdek het mooie buitengebied van Wijk bij Duurstede en Leersum. Wandelen door het gebied van overgangen: het rivierenlandschap van de Kromme Rijn, de Langbroekerwetering en essenhakhoutbosjes.

Klompennaden aan, rugzak op en gaan!

Net voorbij de kerk in Overlangbroek vindt u het huis Zuilenburg. Dit is het restant van het gelijknamige kasteel, een bescheiden gerestaureerde edelmanswoning. Het huis komt in de archieven pas in 1270 voor met als eigenaar Gijsbrecht van Zuylen. Mogelijk is hij de stichter van het kasteel. Op de voorkant van de folder ziet u een tekening van het huis in 1734.

Kamsalamander

